

Kurators ansvar

- ♦ *Resume: Denne artikel giver et praktisk indblik i, hvilket ansvar en kurator er underlagt. Artiklen beskriver hvilke forpligtelser en kurator har, herunder hvordan en kurator udpeges og hvilke opgaver konkursloven fastsætter for kuratorer. Videre beskrives hvilke forskellige grundlag, en kurator kan blive ansvarlig efter, ligesom en række klassiske eksempler på kuratoransvar, beskrives. Endelig redegøres for, hvorledes en kreditor eller tredjemand kan rejse en sag mod en kurator.*

Af advokat Pernille Bigaard, Plesner Advokatfirma og formand for Foreningen for Danske Insolvensadvokater, samt advokat Victoria Grevit Eriksen, Plesner Advokatfirma

1. Indledning

Lad os igen slå en ting fast – insolvensret er det mest spændende, alsidige og udfordrende fagområde, man som advokat kan beskæftige sig med!

Når det er sagt, så er insolvensret også et “farligt” område at agere indenfor – i hvert fald ansvarsmæssigt. I løbet af kurators behandling af et konkursbo, er der altid en lang række juridiske og praktiske forhold, som skal vurderes og tages stilling til i en fart. Som kurator bliver man sat i en række situationer, hvor man ultrahurtigt, og på et meget spinkelt grundlag, er nødsaget til at træffe vanskelige beslutninger på vegne af boet og dets kreditorer – beslutninger, som har stor betydning for boets aktivmasse.

Kurator skal således ofte tage stilling til, om en virksomhed skal fortsætte driften efter konkursdekretet med risiko for omkostninger på massekravsniveau(1) eller om der skal ske indtrædelse i og/eller anlæggelse af retssager, igen med risiko for sagsomkostninger m.v. på massekravsniveau. Kurator skal endvidere næsten altid tage stilling til, om medarbejdere skal opsiges og/eller fritstilles, om boet skal indtræde i kontrakter (lejemål, forsikringsforhold, leasingkontrakter, samhandelsaftaler etc.), hvordan aktiverne afhændes på bedste vis m.v. Med andre ord, afgørende beslutninger skal tages på meget kort tid.

Hvilke forhold, kurator skal tage stilling til, afhænger af virksomhedstypen, men kurator må altid sikre sig, at der handles i kreditorernes interesse.

2. Kurators forpligtelser

2.1 Udpegelsen af kurator

Konkurslovens § 107 fastslår, at skifteretten, i forbindelse med afsigelsen af et konkursdekret, skal udpege en eller flere kuratorer. Udpegelsen sker umiddelbart efter afsigelsen. Skifteretten skal inden udpegelsen rådføre sig med de tilstedeværende kreditorer, men der finder ikke en egentlig afstemning sted. Det vil dog være sædvanligt, at skifteretten i tilfælde af flere egnede kuratorer vælger den, som må forventes at blive valgt på en eventuel skiftesamling, jf. konkurslovens §§ 108 og 113. I praksis er der dog som oftest ganske få til stede ved udpegelsen, hvilket hænger sammen med, at konkursbegæringerne ikke offentliggøres eller på anden måde gøres tilgængelige, jf. konkurslovens § 9.

Det er helt op til skifteretten at afgøre, hvem der udpeges som kurator i det pågældende konkursbo, og skifteretten kan principielt udpege hvem som helst. Hvervet som kurator er personligt og derfor kan kurator også pålægges et personligt erstatningsansvar, jf. nærmere herom nedenfor.

Skifterettens udpegelse skal dog ske på sagligt grundlag, og den pågældende kurator skal vurderes egnet til at varetage hvervet. I

vurderingen heraf indgår bl.a., om den pågældende kurator har demonstreret indsigt i behandlingen af konkursboer,(2) kurators personlige økonomiske forhold(3) og kurators faglige kompetencer. Endvidere indgår i vurderingen, om kurator opfylder habilitetsbetingelserne i konkurslovens § 238, som grundlæggende indebærer, at kurator skal være upartisk og ikke må være en af skyldnerens nærtstående eller på anden vis være afhængig af skyldneren.

Konkursloven indeholder ikke noget direkte krav om, at en kurator skal være advokat, men praksis er, at kuratorer altid er advokater. Dette hænger sammen med, at varetagelsen af kuratorhvervet kræver et indgående kendskab til den forskelligartede lovgivning, herunder beskrivelsen i konkursloven af de juridiske arbejdsopgaver, som kurator skal udføre. I betænkning 1273/1994 om rationalisering og modernisering af konkursbehandlingen, s. 26, udtales således også af det af justitsministeren nedsatte udvalg:

“[...]i praksis har kurator normalt været en advokat. Det er udvalgets opfattelse, at dette også er det mest hensigtsmæssige, idet de problemer, der skal løses i forbindelse med en bobehandling, kræver et nøje kendskab til retsreglerne på en række forskellige områder og til konfliktbehandling og -løsning.”

Kurator eller en af boets kreditorer kan inden tre uger efter dekretets afsigelse anmode om, at der indkaldes til skiftesamling til valg af kurator, jf. konkurslovens §§ 108 og 113, hvis det findes, at skifterettens valg af kurator bør ændres. Skifteretten kan også af egen drift beslutte at indkalde til skiftesamling til valg af kurator. I så fald indkaldes der til skiftesamling i skifteretten, hvor der foretages en egentlig afstemning i forhold til kuratorvalget. Mindst en tredjedel af de kendte stemmeberettigede kreditorer skal være repræsenteret på skiftesamlingen, og over halvdelen af de afgivne stemmer skal falde på den samme person. Fordringernes beløb er afgørende ved opgørelserne, jf. konkurslovens § 113.

2.2 Kurators opgave

Kurators overordnede opgave er at afvikle skyldnerens virksomhed med bedst muligt resultat for kreditorerne. Kurators opgave er nærmere beskrevet i konkurslovens § 110, hvoraf det fremgår, at kurator ved udførelsen af sit hverv skal

“...varetage boets interesser og herunder sikre boets aktiver og foretage de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over aktiverne samt repræsentere boet i enhver henseende. Kurator skal fremme boets behandling mest muligt...”

Kurator skal derfor hurtigst muligt sikre boets aktiver, få dem vurderet og efterfølgende solgt og undersøge, om der måtte være omstødsels- og/eller erstatningssager, herunder erstatningssager mod den tidligere ledelse. Endelig skal kurator undersøge, om der er forhold, som giver anledning til politimæssig efterforskning, og forholde sig til konkursskarantæne.

Konkurslovens § 110 anvendes således til at fastlægge rammerne for kurators arbejde og betegnes "kuratorfuldmagten".

3. Massekrav

Konkurslovens hovedprincip er, at der skal ske ligelig fordeling af skyldnerens aktiver mellem dennes kreditorer. Konkursordenen er en afvigelse fra dette hovedprincip, idet konkursordenen i konkurslovens kapitel 10 (§§ 93-99) fastlægger, i hvilken rækkefølge skyldnerens kreditorer skal honoreres. Ingen kreditorer i en efterfølgende bestemmelse opnår dækning, før alle krav i den foregående bestemmelse er honoreret.

Forrest i konkursordenen er massekrav, som er krav, der opstår i forbindelse med selve konkursbehandlingen af boet, jf. konkurslovens § 93. Ordlyden er således:

"Forud for anden gæld betales i lige forhold:

1. *Omkostninger ved konkursens indtræden.*
2. *Omkostninger ved boets behandling.*
3. *Gæld, der pådrages boet under dets behandling, bortset fra krav på indkomstskat, som pålignes skyldneren."*

De tre oplistede krav i konkurslovens § 93 er ligestillede. Det er dog alene omkostningerne ved boets behandling, som en konkursrekvivrent hæfter for, jf. konkurslovens § 27. Dette medfører en risiko for, at boet, som konsekvens af de beslutninger kurator træffer på vegne af boet, pådrager sig gæld under dets behandling, som ikke kan honoreres, hvis boets aktiver ikke er af tilstrækkelig værdi til, at der kan ske honorering af alle krav omfattet af konkurslovens § 93. Det er almindeligt antaget, at et konkursbo ikke kan tages under konkursbehandling, selvom massekravene ikke kan dækkes fuld ud.(4) I så fald vil massekravene blot ikke blive honoreret.

Efter massekravene følger de privilegerede krav, bl.a. krav opstået i forbindelse med forsøg på rekonstruktion, lønmodtagerkrav og leverandørers krav til dækning af afgifter, jf. konkurslovens §§ 94-96. Endelig følger skyldnerens øvrige kreditorer, de simple krav, i konkurslovens § 97 og slutteligt de efterstillede krav (renter efter dekretet, bøder, gaver m.v.), jf. konkurslovens § 98.

Det er en klar forudsætning i konkursloven, at massekravene honoreres via konkursboets aktiver, og derfor er en kurator heller ikke objektivt ansvarlig for, at der kan ske honorering af konkursboets massekrav (se dog om aftalelovens § 25 nedenfor). Hvis kurator skal hæfte for konkursboets massekrav, skal der være et særligt grundlag.

4. Kurators ansvar

Kurators ansvar bedømmes som udgangspunkt ud fra dansk rets almindelige erstatningsregler.(5) Derudover gælder en række øvrige regelsæt, som kurator ligeledes kan blive erstatningsansvarlig efter. Endelig skal en kurator overholde de advokatetiske regler, jf. retsplejelovens § 127.

Hvis kurators medarbejdere (advokater, fuldmægtige, sekretærer m.v.) begår fejl i forbindelse med sagsbehandling af kurators konkursboer, hæfter kurator personligt for fejlene, jf. også U.1990.897H, hvor kurators regnskabschef bemærkede et indbrud i en lagerbygning uden at indgive anmeldelse til forsikringsselskabet. Højesteret fandt, at der var tale om en forsømmelse, som kurator var ansvarlig for.

Hvis kurator har besluttet, at boet skal antage personale, hæfter boet – og ikke kurator – for disses fejl, medmindre kurator har begået en ansvarspådragende fejl ved ansættelsen, f.eks. ved manglende instruktion af den ansatte, eller hvis der er ført ringe tilsyn med personalet.(6)

Er der udpeget flere kuratorer, hæfter kuratorerne ikke objektivt for fejl begået af medkuratoren. Der kan kun blive tale om et ansvar, hvis der er noget at bebrejde den pågældende kurator selv.(7)

For så vidt angår skifterettens eventuelle erstatningsansvar for kurators fejl udtalte Højesteret i U.2000.1985/1H, at skifteretten ikke hæfter for fejl begået af kurator i et konkursbo, uanset om kuratoren er valgt af kreditorerne eller udpeget af skifteretten. Skifteretten hæfter således alene for fejl, som skifteretten selv måtte have begået.

4.1 Ansvar i relation til konkursloven

Hvis kurator ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til konkurslovens regler, er kurator ansvarlig efter dansk rets almindelige erstatningsregler overfor boet og de tredjemænd, som lider tab ved kurators handlinger eller mangel på samme.

At være ansvarlig efter dansk rets almindelige erstatningsregler vil sige, at der skal foreligge et ansvarsgrundlag, sædvanligvis i form af en culpøs handling eller undladelse, og der skal være lidt et tab. Herudover skal der være årsagssammenhæng (kausalitet) og tabet skal være en påregnelig (adækvat) følge.

Kurator vil derfor være ansvarlig, hvis der ikke er udvist den omhu og faglige dygtighed, som man med rimelighed må kunne forlange, jf. f.eks. U.1964.507H, hvor retten fandt, at kurator var erstatningsansvarlig for det tab, som kurators mangel på fornøden agtpågivenhed havde påført sagsøgeren.

Mange af de beslutninger som kurator træffer, er af mere forretningmæssig karakter, f.eks. stillingtagen til, om en virksomhed efter dekretets afsigelse skal fortsætte sin drift. Det kan f.eks. have markant indflydelse på boets aktivmasse, såfremt driften i en produktionsvirksomhed fortsætter i en begrænset periode efter dekretets afsigelse og virksomheden således kan færdigproducere og fakturere ordrer. Omvendt medfører driften en række omkostninger (løn, husleje, vand, el, leverandører, skat, moms m.v.), som alle vil være massekrav. Kurators beslutning om fortsat drift skal træffes inden for meget kort tid efter dekretets afsigelse, og sker ofte på et meget spinkelt grundlag. I disse tilfælde er der et vist råderum for kurator inden et eventuelt ansvar indtræder,(8) såfremt det efterfølgende viser sig ikke at være i boets interesse.

Generelt har kurator vide beføjelser til at træffe beslutning om salgsmåden af boets aktiver,(9) men det vil være ansvarspådragende for kurator at sælge aktiver til en åbenbart for lav pris.

Har kurator truffet sin beslutning på et forsvarligt og oplyst grundlag, og er der sammenhæng mellem udsigten til midler til boet og de påtagne risici, kan det ikke efterfølgende bebrejdes kurator, at en beslutning viser sig at være økonomisk ugunstig for boet. Ofte vil kurator også indhente budgetter, regnskaber, opgørelser mv., inden væsentlige beslutninger træffes.

Selvom kurator har truffet en beslutning på et forsvarligt og oplyst grundlag, kan der fortsat pålægges et ansvar, såfremt det senere måtte vise sig, at en beslutning var økonomisk dårlig for boet og kurator ikke træffer de nødvendige foranstaltninger for at minimere boets tab ved f.eks. at opsige den pågældende aftale, stoppe driften mv.

I praksis vil kurator ofte orientere og indhente samtykke fra boets største kreditorer forud for at der træffes beslutninger, som i væsentligt omfang kan påvirke massekravene. Dette medfører ikke, at kurator ikke efterfølgende kan gøres erstatningsansvarlig, men kurator sikrer herved, at de kreditorer, som har de største krav i boet, og derved den største interesse i boets håndtering, er indforstået med kurators beslutninger.

4.2 Ansvar i relation til aftaleloven

Hvis kurator handler udenfor sin kuratorfuldmagt, forpligtes boet ikke og derfor kan kurator blive ansvarlig i henhold til de almindelige repræsentationsretlige principper, særligt aftalelovens § 25.(10)

Det følger af aftalelovens § 25, at den, der optræder som fuldmægtig, indestår for den fornødne fuldmagt. I modsat fald skal det tab, som tredjemand måtte lide ved dispositionen, erstattes, medmindre tredjemand er i ond tro. Overtrædelse af aftalelovens § 25 medfører et objektivt ansvar for tredjemands lidte tab.(11)

I konkursituationer kan bestemmelsen have indflydelse, idet kurator ved udpegelsen i skifteretten bliver bemyndiget til at tegne boet. Kurator vil derfor være personlig ansvarlig for det tab, som tredjemand lider ved dispositioner, som kurator foretager uden for sin fuldmagt, altså dispositioner i strid med konkurslovens § 110.

Der ses ingen retspraksis om ansvar til kuratorer efter aftalelovens § 25, og det er vores klare indtryk, at bestemmelsen har begrænset praktisk betydning.

Jacob Nørager-Nielsen har tidligere peget på, at bestemmelsen kunne være relevant i situationer, hvor f.eks. flere kuratorer i forbindelse med travlhed ved boets opstart sælger samme aktiv.(12) I praksis synes dette ikke at være relevant, da der ved udpegelse af flere kuratorer ofte foreligger en helt klar arbejdsfordeling kuratorerne imellem.

4.3 Ansvar i egenskab af advokat

Alle advokater er underlagt et professionsansvar, hvorefter en advokat kan blive erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige culpanorm, hvis advokaten ikke har udvist den omhu og faglige dygtighed, som man med rimelighed må kunne forlange af den pågældende professions udøvere. Kurator er, i sin egenskab af advokat, således også underlagt dette strenge ansvar, selvom der er et vist sammenfald mellem kuratoransvaret og professionsansvaret.

Advokater er derudover også underlagt retsplejelovens bestemmelser om god advokatskik. Selvom god advokatskik først og fremmest udgør et moralkodeks for advokatstanden, kan et erstatningsansvar være aktuelt, hvis der ageres i strid med god advokatskik. Kuratorer er derfor ikke undtaget fra at overholde reglerne om god advokatskik.

I kurators egenskab af advokat kan denne også straffes efter straffelovens §§ 144, 150-152 og 155-157, jf. retsplejelovens § 129, hvis kurator begår forhold omfattet af bestemmelserne, såsom misbrug af sin stilling, uberettiget videregivelse af oplysninger modtaget via sin stilling, modtager gaver m.v.

4.4 Øvrigt ansvar

En kurator kan pålægges et sædvanligt strafferetligt ansvar i henhold til straffeloven, ligesom en kurator kan pålægges et ledelsesansvar.(13) Kurator kan således, som øverste ledelse af et foretagende, også pålægges et ansvar, hvis der sker overtrædelser af speciallovgivningen, f.eks. hvis der ikke indeholdes A-skat i forbindelse med lønudbetalinger, jf. kildeskattelovens § 74, stk. 1, nr. 1. Denne situation forelå i U.1975.38H, hvor en advokat, som var befuldmægtiget i en betalingsstandsning, blev ansvarlig for manglende indeholdelse af A-skat og ikke rettidig indbetaling heraf.

5 Eksempler på kuratoransvar

Hvert år udpeger skifteretterne i Danmark mange kuratorer. Alene i 2015 har skifteretterne frem til 30. november 2015 afsagt 3478 konkursdekreter, og derfor er der som minimum udpeget samme antal kuratorer i 2015. Alligevel er der kun få trykte afgørelser om kuratoransvar. Dette kan der selvfølgelig være flere årsager til, f.eks. at kuratorerne ikke begår fejl, men mere realistisk er det nok, at de fejl, der måtte være begået af kuratorer, oftest håndteres ved

indgåelse af udenretlige aftaler i fællesskab med kuratorens advokatansvarsforsikring.

Et klassisk kuratoransvar ses i de tilfælde, hvor kurator overser anmeldte fordringer ved udlodninger, jf. bl.a. U.1961.636Ø, hvor en kurator ved en fejl ikke havde medtaget en kreditors krav i boopgørelsen og derfor fandtes ansvarlig for kreditorens lidte tab. Et klassisk kuratoransvar vil også være, hvis kurator måtte sælge boets aktiver til en for lav værdi, eller kurator overser omstødsessager eller ikke anlægger omstødsessager i tide. Sidstnævnte situation forelå i U.1990.492Ø, hvor en kurator blev pålagt erstatningsansvar for fejlagtigt at have undladt at anlægge omstødsessager eller sørge for en klar suspensionsaftale.

Et klassisk kuratoransvar ses også, hvis kurator udleverer aktiver, som er i boets besiddelse, til tredjemænd uden at sikre sig, at den pågældende tredjemand nu også er den reelle ejer af aktivet, jf. U.1964.507H, eller hvis kurators sagsbehandling måtte være så langsommelig, at kurator ikke opfylder konkurslovens § 110, stk. 1, og kreditorerne derved påføres et tab ved de yderligere sagsomkostninger, som den langsommelige sagsbehandling medfører. Den omvendte situation forelå i FM 2011.121, hvor en kreditor, som uberettiget havde anfægtet en kurators honorarindstilling, blev pålagt at betale præmien for en kautionsforsikring i den yderligere periode bobehandlingen var blevet forlænget, som følge af kreditorens honorarindsigelse.

5.1 Særligt vedrørende sagsomkostninger

Der er ikke tvivl om, at sagsomkostninger pålagt et konkursbo – enten i retssager anlagt af kurator på boets vegne, eller i retssager videreført af kurator på boets vegne efter konkursen – er massekrav, jf. konkurslovens § 93, nr. 3.(14) Dækning af disse krav vil selvfølgelig ske, såfremt der i det konkrete konkursbo bliver dækning til alle § 93-krav. Hvis der ikke bliver dækning til alle § 93-krav, opstår spørgsmålet, om kurator kan være personligt ansvarlig for boets pålagte sagsomkostninger.

Det er kurator, som på vegne af boet træffer beslutningen om, at en retssag skal videreføres eller anlægges og derfor kan det overvejes, om kurator også skal hæfte for modpartens sagsomkostninger, såfremt boet ikke kan honorere dem.

Retspraksis på området er sparsom, men i NJA.2006.420 ses den svenske højesteret at finde, at en kurator ikke var erstatningsansvarlig for sagsomkostninger i det tilfælde, at et bo ikke er i stand til at betale disse, ligesom en kurator i U.2010.1172H ikke fandtes erstatningsansvarlig for sagsomkostninger, som modparten i en omstødsessag fik tilkendt, da boet tabte den anlagte sag.

På samme måde som kurator har et vist råderum, når der generelt træffes beslutninger på vegne af boet, må kurator have et vist råderum, når der skal træffes beslutning om, hvorvidt der skal føres retssager eller ej. Kurator må selvfølgelig ikke føre åbenbart håbløse sager, og det normale er vel efterhånden, at kurator rådfører sig med de største kreditorer i sådanne situationer.

Afgørende må være, om kurator har foretaget en rimelig juridisk vurdering af mulighederne for at vinde sagen samt modpartens betalingsdygtighed. I så fald må det antages, at kurator ikke kan anses for personligt erstatningsansvarlig for beslutningen om at føre sagen og derved for eventuelle sagsomkostninger til modparten.(15)

Det skal fremhæves, at kurator også kan blive pålagt et ansvar, hvis det måtte vise sig, at kurator vælger ikke at indtræde i en retssag/anlægger en retssag, som overvejende sandsynligt kunne være vundet.(16)

6 Sager mod kurator

Hvis en kreditor eller anden tredjemand mener at have et erstatningskrav mod en kurator, skal sag herom anlægges ved de almindelige domstole, hvorimod klager over kurators adfærd sker ved henvendelse til skifteretten. Skifterettens sanktionsmidler over for kurator er afskedigelse, jf. konkurslovens § 114, stk. 1, samt tilsidesættelse af de af kurator truffne beslutninger, som måtte være til skade for boet eller i strid med andres ret, jf. konkurslovens § 127. Skifteretten kan derfor ikke tage stilling til et eventuelt erstatningsansvar.

Da kurator er advokat, kan der også ske indberetning til Advokatmyndigheden, hvis det findes, at der er sket overtrædelse af de ad-

vokatetiske regler, jf. retsplejelovens § 127. En sådan indberetning kræver dog, at der klages over kurators adfærd som *advokat* og ikke, at kurator måtte have overskredet kuratorfuldmagten, da en sådan klage skal tilgå skifteretten.

Eventuelle krav mod kuratorer må være undergivet den sædvanlige 3-årige forældelse i forældelsesloven, jf. U.1987.90H, hvor retten fandt, at et krav mod en kurator på erstatning for fejl begået under et bos behandling var undergivet den sædvanlige 5-årige forældelse i forældelsesloven fra 1908, som pr. 1. januar 2008 blev ændret til den nugældende forældelseslov.

-
- (1) Krav i henhold til konkurslovens § 93. Massekrav er nærmere beskrevet i afsnit 3.
- (2) Bet nr. 1273/1994, s. 23f.
- (3) Bet nr. 606/1971, s. 206f.
- (4) Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 12. udgave, s. 690.
- (5) Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 12. udgave, s.775.
- (6) Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 12. udgave, s. 775 f.
- (7) Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, 12. udgave, s. 776.
- (8) Kim Sommer Jensen, Hæftelse for sagsomkostninger (i konkursboer), ET.2010.3, s. 13.
- (9) Poul Brincker, Hæfter kurator for massekrav, der er ufyldstgjorte efter midlertidig fortsættelse af skyldnerens erhvervsvirksomhed?, Advokaten 5/1983.
- (10) Anders Ørgaard, Konkursret, 11. udgave, s. 29.
- (11) Lennart Lyngge Andersen, Aftaleloven med kommentarer, 6. udgave, s. 166.
- (12) Jacob Nørager-Nielsen, U.1989B.14, s. 21
- (13) Anders Ørgaard, Konkursret, 11. udgave, s. 30.
- (14) Kim Sommer Jensen, Hæftelse for sagsomkostninger (i konkursboer), E.2010.3, s. 2.
- (15) Kim Sommer Jensen, Hæftelse for sagsomkostninger (i konkursboer), ET.2010.3.
- (16) Kim Sommer Jensen, Hæftelse for sagsomkostninger (i konkursboer), E.2010.3, s. 13.